

PARLAMENT EUROPEJSKI

2004

2009

Dokument z posiedzenia

A6-0361/2008

19.9.2008

SPRAWOZDANIE

w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 w odniesieniu do jurysdykcji i wprowadzającego zasady dotyczące prawa właściwego w sprawach małżeńskich

(COM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS))

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

Sprawozdawczyni: Evelyne Gebhardt

Sprawozdawca komisji opiniodawczej (*): Carlo Casini, Komisja Prawna

(*): Procedura obejmująca zaangażowane komisje – art. 47 Regulaminu

Objaśnienie używanych znaków

- * Procedura konsultacji
większość oddanych głosów
- **I Procedura współpracy (pierwsze czytanie)
większość oddanych głosów
- **II Procedura współpracy (drugie czytanie)
*większość oddanych głosów by zatwierdzić wspólne stanowisko
wymagana większość głosów ogólnej liczby posłów PE by odrzucić
wspólne stanowisko lub wprowadzić do niego poprawki*
- *** Procedura zgody
*większość głosów ogólnej liczby posłów do PE, za wyjątkiem
przypadków ujętych w art. 105, 107, 161 i 300 Traktatu WE oraz w
art. 7 Traktatu UE*
- ***I Procedura współpracy (pierwsze czytanie)
większość oddanych głosów
- ***II Procedura współpracy (drugie czytanie)
*większość oddanych głosów by zatwierdzić wspólne stanowisko
wymagana większość głosów ogólnej liczby posłów PE by odrzucić
wspólne stanowisko lub wprowadzić do niego poprawki*
- ***III Procedura współpracy (trzecie czytanie)
większość oddanych głosów, by zatwierdzić wspólny projekt

(Wskazana procedura opiera się na podstawie prawnej zaproponowanej przez Komisję.)

Poprawki do tekstu legislacyjnego

W poprawkach Parlamentu zmiany zaznaczone są wytłuszczonym drukiem i kursywą. Oznakowanie zwykłą kursywą jest wskazówką dla służb technicznych dotyczącą propozycji korekty elementów tekstu legislacyjnego w celu ustalenia tekstu końcowego (np. elementów w oczywisty sposób błędnych lub pominiętych w danej wersji językowej). Sugestie korekty wymagają zgody właściwych służb technicznych.

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI LEGISLACYJNEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	5
UZASADNIENIE	18
OPINIA KOMISJI PRAWNEJ (*)	20
PROCEDURA	26

(*) Procedura obejmująca zaangażowane komisje – art. 47 Regulaminu

PROJEKT REZOLUCJI LEGISLACYJNEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 w odniesieniu do jurysdykcji i wprowadzającego zasady dotyczące prawa właściwego w sprawach małżeńskich (COM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS))

(Procedura konsultacji)

Parlament Europejski,

- uwzględniając wniosek Komisji przedstawiony Radzie (COM(2006)0399),
 - uwzględniając art. 61 lit. c) i art. 67 ust. 1 Traktatu WE, na mocy których Rada skonsultowała się z Parlamentem (C6-0305/2006),
 - uwzględniając art. 51 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz opinię Komisji Prawnej (A6-0361/2008),
1. zatwierdza wniosek Komisji po poprawkach;
 2. zwraca się do Komisji o odpowiednią zmianę jej wniosku, zgodnie z art. 250 ust. 2 traktatu WE;
 3. zwraca się do Rady, jeśli ta uzna za stosowne odejść od przyjętego przez Parlament tekstu, o poinformowanie go o tym fakcie;
 4. zwraca się do Rady o ponowne skonsultowanie się z Parlamentem w przypadku uznania za stosowne wprowadzenia znaczących zmian do wniosku Komisji;
 5. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do przekazania stanowiska Parlamentu Radzie i Komisji.

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawki Parlamentu

Poprawka 1
PUNKT 6 A PREAMBUŁY (nowy)

(6a) Możliwość wyboru prawa właściwego w sprawach rozwodu i separacji prawnej nie powinna być ze szkodą dla dobra dziecka.

Uzasadnienie

Artykuły 12 i 13 rozporządzenia nr 2201/2003 mają również zastosowanie do wyboru sądu. Zatem istotne jest zapewnienie, by zostało wzięte pod uwagę dobro dziecka.

Poprawka 2 PUNKT 6 B PREAMBUŁY (nowy)

(6b) Przed wyznaczeniem sądu właściwego i prawa właściwego ważne jest, by małżonkowie mieli dostęp do aktualnych informacji dotyczących istotnych aspektów prawa krajowego i wspólnotowego oraz do procedur dotyczących rozwodu i separacji prawnej. W celu zapewnienia dostępu do informacji odpowiedniej jakości Komisja powinna regularnie uaktualniać informacje w publicznym systemie informacji dostępnym w Internecie, stworzonym decyzją Rady 2001/470/WE z dnia 28 maja 2001 r. ustanawiającą Europejską Sieć Sądową w sprawach cywilnych i handlowych¹.

¹ Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 25.

Uzasadnienie

Należy czuwać nad tym, by wybór dokonywany przez strony był wyborem świadomym, tzn. by oboje małżonków zostało należycie poinformowanych o konkretnych następstwach ich wyboru. W związku z tym ważne jest zastanowienie się nad najlepszym sposobem zagwarantowania, by osobom podpisującym porozumienie w sprawie jurysdykcji przekazano pełne i rzetelne informacje przed jego podpisaniem.

Poprawka 3 PUNKT 6 C PREAMBUŁY (nowy)

(6c) Możliwość wyboru przez strony za obopólną zgodą sądu właściwego i prawa właściwego nie powinna naruszać praw i równości szans obojga małżonków. W związku z tym sędziowie krajowi powinni mieć świadomość wagi świadomego wyboru obojga małżonków wobec

konsekwencji prawnych zawartego porozumienia.

Uzasadnienie

Należy czuwać nad tym, by wybór dokonywany przez strony był wyborem świadomym, tzn. by oboje małżonków zostało należycie poinformowanych o konkretnych następstwach ich wyboru. Przedstawiciele wszelkich władz powinni upewnić się, że oboje małżonkowie są świadomi konsekwencji ich porozumienia.

Poprawka 4
PUNKT 7 A PREAMBUŁY (nowy)

(7a) Termin „miejsce stałego pobytu” powinien być interpretowany zgodnie z celami tego rozporządzenia. Jego sens powinien być ustalany przez sędziego dla każdego przypadku z osobna w oparciu o fakty. Termin ten nie stanowi odwołania do pojęcia z zakresu prawa krajowego, lecz jest odrębnym terminem z zakresu prawa wspólnotowego.

Poprawka 5
PUNKT 9 A PREAMBUŁY (nowy)

(9a) Świadome porozumienie między obojgiem małżonków stanowi podstawową zasadę niniejszego rozporządzenia. Każde z małżonków powinno dokładnie wiedzieć, jakie są konsekwencje prawne i społeczne wyboru sądu właściwego i prawa właściwego.

Uzasadnienie

Istnieje możliwość, że przepisy kolizyjne wskażą prawo innego państwa członkowskiego. W takim przypadku sędzia musi stosować prawo obcego państwa, które może być problematyczne dla sądu, do którego wnosi się sprawę. Zatem ważne jest umożliwienie sędziemu zasięgnięcia porady lub informacji w odpowiednim miejscu.

Poprawka 6
ARTYKUŁ 1 – PUNKT 1
Tytuł (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

Rozporządzenie Rady (WE) 2201/2003 dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, a także prawa właściwego w sprawach **małżeńskich**.

Rozporządzenie Rady (WE) 2201/2003 dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, a także prawa właściwego w sprawach **rozvodu i separacji prawnej**.

Poprawka 7
ARTYKUŁ 1 – PUNKT 1 A (nowy)

Artykuł 2 – punkt 11 a (nowy) (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

(1a) W art. 2 dodaje się następującą literę:

„11a) określenie „miejsce stałego pobytu” oznacza miejsce, w którym dana osoba zwykle zamieszkuje.”

Uzasadnienie

Należy podać definicję terminu „miejsce stałego pobytu”, tak żeby w jak największym stopniu zapobiec dowolności w wykładni. Trybunał oczywiście musi wziąć pod uwagę wszystkie istotne fakty, zanim zastosuje definicję.

Poprawka 8
ARTYKUŁ 1 – PUNKT 2

Artykuł 3 a – ustęp 1 – litera a (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

(a) zastosowanie ma jedna z podstaw jurysdykcji wymienionych w art. 3 lub

(a) w chwili zawarcia porozumienia sąd tego państwa członkowskiego jest właściwy zgodnie z art. 3 lub

Uzasadnienie

Niezbędne jest dokładne określenie momentu, w którym dane kryteria mają zastosowanie.

Poprawka 9
ARTYKUŁ 1 – PUNKT 2

Artykuł 3 a – ustęp 1 – litera b (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

(b) państwo *to* jest miejscem *ostatniego wspólnego* stałego pobytu małżonków *przez okres* co najmniej trzech lat lub

(b) w chwili zawarcia porozumienia państwo *członkowskie* jest miejscem stałego pobytu małżonków *od* co najmniej

trzech lat, **pod warunkiem że sytuacja ta nie uległa zmianie ponad trzy lata przed złożeniem pozwu**, lub

Uzasadnienie

Niezbędne jest dokładne określenie momentu, w którym dane kryteria mają zastosowanie.

Poprawka 10

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 2

Artykuł 3 a – ustęp 1 – litera c (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

(c) jedno z małżonków jest obywatelem tego państwa członkowskiego lub, w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, ma na terytorium jednego z tych dwóch państw członkowskich miejsce stałego zamieszkania.

(c) **w chwili zawarcia porozumienia** jedno z małżonków jest obywatelem tego państwa członkowskiego lub, w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, ma na terytorium jednego z tych dwóch państw członkowskich miejsce stałego zamieszkania.

Uzasadnienie

Niezbędne jest dokładne określenie momentu, w którym dane kryteria mają zastosowanie.

Poprawka 11

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 2

Artykuł 3 a – ustęp 1 – litera c a (nowa) (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

(ca) ich małżeństwo zostało zawarte w tym państwie członkowskim.

Uzasadnienie

Należy racjonalnie domniemywać, że strony, wybierając kraj zawarcia małżeństwa, przyjmowały właściwość prawa tego kraju.

Poprawka 12

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 2

Artykuł 3 a – ustęp 2 (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

2. Porozumienie w sprawie jurysdykcji **powinno być sporządzone na piśmie i podpisane przez oboje małżonków**

2. Porozumienie w sprawie jurysdykcji **może być zawarte i zmienione w dowolnym czasie**, najpóźniej w dniu złożenia pozwu do

najpóźniej w dniu złożenia pozwu do sądu.

sądu. *Ma ono skutki prawne, aż do ostatniego szczebla jurysdykcji.*

Takie porozumienie sporządza się na piśmie i zostaje ono opatrzone datą oraz podpisane przez oboje małżonków. Jeżeli jednak prawo państwa członkowskiego, w którym jedno z małżonków stale zamieszkuje w chwili zawarcia porozumienia, przewiduje dodatkowe wymogi formalne dotyczące takiego porozumienia, wymogi te muszą zostać spełnione. Jeżeli małżonkowie stale zamieszkują w różnych państwach członkowskich, których odpowiednie prawa przewidują dodatkowe wymogi formalne, porozumienie jest ważne, jeżeli spełnia wymogi prawa któregośkolwiek z tych państw.

Jeżeli porozumienie stanowi element umowy małżeńskiej, muszą zostać spełnione wymogi formalne tej umowy.

Poprawka 13

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 3

Artykuły 4 i 5 (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

3) W art. 4 i 5 słowa „art. 3” zastępuje się słowami „art. 3 *i 3a*”.

3) W art. 4 i 5 słowa „art. 3” zastępuje się słowami „art. 3, *3a i 7*”.

Poprawka 14

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 5

Artykuł 7 – litera a (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

(a) *ostatnie miejsce wspólnego stałego pobytu małżonków znajdowało się* na terytorium tego państwa członkowskiego przez okres co najmniej trzech lat;

(a) *małżonkowie uprzednio zamieszkiwali* na terytorium tego państwa członkowskiego przez okres co najmniej trzech lat, *pod warunkiem że okres ten nie sięga ponad trzy lata wstecz przed złożeniem pozwu do sądu, lub*

Uzasadnienie

Należy unikać możliwości wyboru najkorzystniejszej opcji (ang. forum shopping).

Poprawka 15
ARTYKUŁ 1 – PUNKT 5 A (nowy)
Artykuł 7 a (nowy) (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

5a) Dodaje się następujący artykuł:

„Artykuł 7a

Forum necessitatis

Jeżeli sąd właściwy w myśl niniejszego rozporządzenia znajduje się w państwie członkowskim, którego prawo nie przewiduje rozwodu lub nie uznaje istnienia lub ważności małżeństwa, w sprawie którego toczy się postępowanie, właściwym jest sąd:

(a) państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada jedno z małżonków, lub

(b) państwa członkowskiego, w którym małżeństwo zostało zawarte.”

Uzasadnienie

Poprawka odnosi się do sytuacji, w których zgodnie z kryteriami zawartymi w art. 3, 3a i 7 rozporządzenia sąd właściwy nie przewiduje rozwodu lub nie uznaje istnienia lub ważności małżeństwa, w którego sprawie toczy się postępowanie.

Poprawka 16
ARTYKUŁ 1 – PUNKT 6
Artykuł 12 – ustęp 1 (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

6) W art. 12 ust. 1 słowa „art. 3” zastępuje się słowami „art. 3 **i 3a**”.

6) W art. 12 ust. 1 słowa „art. 3” zastępuje się słowami „art. 3, **3a i 7**”.

Poprawka 17
ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7
Artykuł 20 a – tytuł (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

Wybór prawa przez strony

Wybór prawa **właściwego** przez strony

Poprawka 18
ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7
Artykuł 20 a – ustęp 1 – litera -a (nowa) (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

(-a) prawa państwa miejsca stałego pobytu małżonków w chwili zawarcia porozumienia;

Uzasadnienie

Wydaje się rozsądne, by kryterium to zostało dołączone do pozostałych kryteriów wyboru prawa właściwego.

Poprawka 19

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7

Artykuł 20 a – ustęp 1 litera a (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

(a) prawa państwa **ostatniego** miejsca **wspólnego** stałego pobytu małżonków, o ile jedno z nich nadal tam zamieszkuje;

(a) prawa państwa miejsca stałego pobytu małżonków, o ile jedno z nich nadal tam zamieszkuje **w chwili zawarcia porozumienia;**

Uzasadnienie

Niezbędne jest dokładne określenie momentu, w którym dane kryteria mają zastosowanie.

Poprawka 20

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7

Artykuł 20 a – ustęp 1 – litera b (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

(b) prawa państwa, którego obywatelstwo posiada jedno z małżonków lub, w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, na terenie którego znajduje się miejsce stałego zamieszkania jednego z małżonków;

(b) prawa państwa, którego obywatelstwo posiada jedno z małżonków lub, w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, na terenie którego znajduje się miejsce stałego zamieszkania jednego z małżonków **w chwili zawarcia porozumienia;**

Uzasadnienie

Niezbędne jest dokładne określenie momentu, w którym dane kryteria mają zastosowanie.

Poprawka 21

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7

Artykuł 20 a – ustęp 1 – litera c (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

(c) prawa państwa, w którym małżonkowie zamieszkiwali przez co najmniej **pięć lat;**

(c) prawa państwa, w którym małżonkowie **uprzednio** zamieszkiwali przez co najmniej

trzy lata;

Uzasadnienie

Wydaje się, że kryteria o różnym okresie trwania zawarte w art. 20a ust. 1 lit c, art. 3a ust. 1 lit. b oraz art. 7 lit. a mają nieco arbitralny charakter. Sprawozdawczyni proponuje zatem zrównanie wszystkich okresów do trzech lat.

Poprawka 22

ARTYKUŁ 1 PUNKT 7

Artykuł 20 a – ustęp 1 – litera c a (nowa) (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

ca) prawa państwa, w którym małżeństwo zostało zawarte;

Uzasadnienie

Wydaje się rozsądne, by kryterium to zostało dołączone do pozostałych kryteriów wyboru prawa właściwego.

Poprawka 23

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7

Artykuł 20 a – ustęp 1 – litera d a (nowa) (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

da) prawa państwa, w którym małżeństwo zostało zawarte.

Uzasadnienie

Należy racjonalnie domniemywać, że strony, wybierając kraj zawarcia małżeństwa, przyjmowały właściwość prawa tego kraju.

Poprawka 24

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7

Artykuł 20 a – ustęp 2 (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

2. Porozumienie w sprawie wyznaczenia prawa właściwego powinno być sporządzone na piśmie i podpisane przez oboje małżonków najpóźniej w dniu złożenia pozwu do sądu.

2. Porozumienie w sprawie wyznaczenia prawa właściwego powinno być sporządzone na piśmie i podpisane przez oboje małżonków najpóźniej w dniu złożenia pozwu do sądu.

Jeżeli jednak prawo państwa członkowskiego, w którym jedno z małżonków zamieszkuje w chwili zawarcia

porozumienia, przewiduje dodatkowe wymogi formalne dotyczące takiego porozumienia, wymogi te muszą zostać spełnione. Jeżeli małżonkowie stale zamieszkują w różnych państwach członkowskich, których odpowiednie prawa przewidują dodatkowe wymogi formalne, porozumienie jest ważne, jeżeli spełnia wymogi prawa któregośkolwiek z tych państw.

Jeżeli porozumienie stanowi element umowy małżeńskiej, muszą zostać spełnione wymogi formalne tej umowy.

Uzasadnienie

Wyjaśnienie to odnosi się do sytuacji, w których prawo krajowe lub umowa małżeńska przewidują bardziej rygorystyczne wymogi niż niniejsze rozporządzenie.

Poprawka 25 ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7

Artykuł 20 a – ustęp 2 a (nowy) (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

2a. Jeżeli prawo wskazane na mocy ust. 1 niniejszego artykułu nie uznaje separacji lub rozwodu albo uznaje je w sposób dyskryminujący jedno z małżonków, zastosowanie ma prawo miejsca siedziby sądu (lex fori).

Uzasadnienie

Niniejsza poprawka ma na celu wyjście naprzeciw problemom, z jakimi borykają się niektóre wywodzące się z krajów trzecich kobiety, które wnoszą o separację lub rozwód w niektórych z państw członkowskich. Interes jednostki w uzyskaniu separacji lub rozwodu, jako wyraz autonomii osoby, powinien być nadrzędny wobec zastosowania prawa krajowego. Okazuje się, że w takich przypadkach zastosowanie prawa krajowego wspólnego dla małżonków utrudnia uzyskanie separacji lub rozwodu osobom zamieszkującym dane państwo członkowskie.

Poprawka 26 ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7

Artykuł 20 b – część wprowadzająca (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

W przypadku braku możliwości wyboru na mocy art. 20a rozwód i separacja prawna podlegają prawu państwa:

W przypadku braku możliwości wyboru na mocy art. 20a, rozwód i separacja prawna podlegają, *w poniższej kolejności*, prawu państwa *członkowskiego*:

Poprawka 27

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7

Artykuł 20 b – litera a (nowa) (Rozporządzenie (WE) nr°2201/2003)

(a) w którym małżonkowie mają miejsce *wspólnego* stałego pobytu, a w przypadku jego braku

(a) w którym małżonkowie mają miejsce stałego pobytu *w chwili złożenia pozwu*, a w przypadku jego braku

Uzasadnienie

Niezbędne jest dokładne określenie momentu, w którym dane kryteria mają zastosowanie.

Poprawka 28

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7

Artykuł 20 b – litera b (Rozporządzenie (WE) nr°2201/2003)

(b) *prawy państwa*, w którym małżonkowie mieli swoje *ostatnie* miejsce *wspólnego* stałego pobytu, o ile jedno z małżonków nadal tam zamieszkuje, a w przypadku jego braku

(b) w którym małżonkowie mieli swoje miejsce stałego pobytu, o ile jedno z małżonków nadal tam zamieszkuje *w chwili złożenia pozwu*, a w przypadku jego braku

Uzasadnienie

Niezbędne jest dokładne określenie momentu, w którym dane kryteria mają zastosowanie.

Poprawka 29

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7

Artykuł 20 b – litera c (Rozporządzenie (WE) nr°2201/2003)

(c) *prawy państwa*, którego obywatelstwo posiadają oboje małżonkowie lub, w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, *w którym obydwoje mają* miejsce stałego zamieszkania, a przypadku jego braku

(c) którego obywatelstwo posiadają oboje małżonkowie lub, w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, *na terenie którego znajduje się* miejsce stałego zamieszkania *obojga małżonków w chwili złożenia pozwu*, a w przypadku jego braku

Uzasadnienie

Niezbędne jest dokładne określenie momentu, w którym dane kryteria mają zastosowanie.

Poprawka 30
ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7

Artykuł 20 b – akapit pierwszy a (nowy) (Rozporządzenie WE nr 2201/2003)

Jeżeli prawo wskazane na mocy ust. 1 niniejszego artykułu nie uznaje separacji lub rozvodu albo uznaje je w sposób dyskryminujący jedno z małżonków, zastosowanie ma prawo miejsca siedziby sądu (lex fori).

Poprawka 31
ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7

Artykuł 20 e a (nowy) (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

Artykuł 20e a

Informowanie przez państwa członkowskie

1. Najpóźniej dnia ...¹ państwa członkowskie powiadają Komisję o przepisach krajowych dotyczących wymogów formalnych mających zastosowanie do porozumień w sprawie wyboru sądu i prawa właściwego do umów małżeńskich.

Państwa członkowskie powiadają Komisję o wszelkich późniejszych zmianach tych przepisów.

2. Komisja podaje do publicznej wiadomości informacje dostarczone jej zgodnie z ust. 1 przy pomocy właściwych środków, w szczególności za pośrednictwem Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych.

¹ 3 miesiące od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Uzasadnienie

Należy czuwać nad tym, by wybór dokonywany przez strony był wyborem świadomym, tzn. by oboje małżonków zostało należycie poinformowanych o konkretnych następstwach ich wyboru. W związku z tym ważne jest zastanowienie się nad najlepszym sposobem

zagwarantowania, by osobom podpisującym porozumienie w sprawie jurysdykcji przekazano pełne i rzetelne informacje przed jego podpisaniem.

UZASADNIENIE

Celem niniejszego wniosku w sprawie rozporządzenia jest ustanowienie jasnych i wszechstronnych ram prawnych obejmujących jednocześnie reguły dotyczące jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz reguły dotyczące prawa właściwego, poprzez dodatkowe wprowadzenie pewnej autonomii woli stron.

Dlatego też para „międzynarodowa”, która pragnie wziąć rozwód, podlega regułom jurysdykcji określonym w rozporządzeniu Rady ¹(WE) nr 2201/2003 (tzw. rozporządzenie „Bruksela II bis”), które pozwalają małżonkom na dokonanie wyboru spośród kilku różnych kryteriów jurysdykcji. Po wszczęciu postępowania w sprawie rozwodowej przed sądem państwa członkowskiego prawo właściwe ustalane jest na podstawie krajowych przepisów kolizyjnych danego państwa. Krajowe przepisy kolizyjne cechuje jednak ogromna różnorodność.

Rozbieżność krajowych przepisów kolizyjnych w połączeniu z obowiązującymi przepisami wspólnotowymi dotyczącymi ustalania właściwości sądów mogą być źródłem wielu problemów w przypadku rozwodów „międzynarodowych”. Oprócz braku pewności prawnej, wynikającej z trudności ustalenia przez małżonków prawa właściwego dla ich przypadku², pojawia się ryzyko, że Komisja uzna, iż zaistniało zjawisko „pędu do sądu”, czyli sytuacja, w której lepiej poinformowany małżonek będzie próbował jako pierwszy wnieść sprawę do sądu, którego prawo najlepiej służy jego interesom. Ponadto trudności z ustaleniem jurysdykcji właściwej w sprawach rozwodowych mogą mieć obywatele Wspólnoty mieszkający w państwie trzecim, którzy mogą również napotykać trudności z uznaniem w kraju pochodzenia każdego z małżonków orzeczenia rozwodu wydanego w państwie trzecim.

Celem wniosku Komisji jest ograniczenie takiego ryzyka i zmniejszenie niedogodności, w szczególności dzięki wprowadzeniu możliwości wyboru przez strony za obopólną zgodą sądu właściwego i prawa właściwego.

Wybór sądu

Artykuł 3a wprowadza możliwość wyznaczenia przez małżonków za obopólną zgodą sądu właściwego dla postępowania rozwodowego. Niewątpliwą jego korzyścią jest zwiększenie zakresu autonomii woli stron i zapewnienie im – na podstawie określonych łączników – swobody wyboru jurysdykcji, z którą mają najściślejszy związek. Przede wszystkim należy dopilnować, by łącznik był wystarczająco silny i precyzyjnie sformułowany, lecz jednocześnie by nie był on niepotrzebnie restrykcyjny. Niemniej sprawozdawczyni proponuje dodanie art. 7a, który odnosi się do sytuacji, w których zgodnie z kryteriami zawartymi w art. 3, 3a i 7 rozporządzenia sąd właściwy nie przewiduje rozwodu lub nie uznaje istnienia lub ważności małżeństwa, w którego sprawie toczy się postępowanie.

Wybór prawa właściwego

Artykuł 20a stanowi nowość w tym znaczeniu, że po raz pierwszy wprowadza możliwość

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, Dz.U. L 338 z 23.12.2003, str. 1.

² Patrz dokument SEC (2006) 949 z 17.7.2006, str. 5.

wyznaczenia przez małżonków za obopólną zgodą sądu właściwego dla postępowania rozwodowego. Zdaniem sprawozdawczynie rozsądne jest przewidzenie możliwości wyboru prawa państwa, w którym małżonkowie zamieszkują w chwili zawarcia porozumienia, oraz prawa państwa, w którym małżeństwo zostało zawarte.

Ponadto zastanawiający jest brak paralelizmu między artykułem 20a a artykułem 3, 3a i 7 w kwestii kryteriów o różnym okresie trwania. Zdaniem sprawozdawczynie wydłużenie okresu zamieszkania w art. 20a ma raczej charakter arbitralny. Z tego względu sprawozdawczynie proponuje zrównanie okresów do trzech lat.

Świadomy wybór

Następnie należy dopilnować, by wybór dokonywany przez strony był wyborem świadomym, tzn. by oboje małżonków zostało należycie poinformowanych o konkretnych następstwach ich wyboru. W związku z tym ważne jest zastanowienie się nad najlepszym sposobem zagwarantowania, by osobom podpisującym umowę w sprawie jurysdykcji przekazano pełne i rzetelne informacje przed jej podpisaniem. Ważne jest również, by dostęp do informacji był zagwarantowany niezależnie od sytuacji finansowej obojga małżonków. Należy również podkreślić znaczenie zapewnienia dokładnych i rzetelnych informacji obojgu małżonkom w zakresie skutków dokonanego przez nich wyboru prawa właściwego w przypadku rozwodu, zwłaszcza że ustawodawstwo poszczególnych państw członkowskich różni się znacząco pod wieloma względami, takimi jak powody i formy rozwodu, przesłanki jego uzyskania, wymagany czas separacji i inne decydujące dla postępowania aspekty. Zważywszy, że prawo nie jest niezmiennie, istnieje możliwość, że zawarta w określonym czasie umowa dotycząca wyboru prawa właściwego przestaje spełniać uzasadnione oczekiwania stron w chwili, gdy powinna wywołać określone skutki, gdyż w międzyczasie wprowadzono zmiany do ustawodawstwa danego kraju.

Sprawozdawczynie proponuje stworzenie mechanizmu polegającego na tym, że Komisja odpowiada za publiczny system informacji dostępny w Internecie (funkcjonujący w ramach Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych), w którym każdy może znaleźć aktualne informacje dotyczące istotnych aspektów prawa krajowego i wspólnotowego. Ponadto istotne jest, by sąd prowadzący postępowanie miał na uwadze wielkie znaczenie, jakie ma świadomy wybór obojga małżonków.

11.9.2008

OPINIA KOMISJI PRAWNEJ (*)

dla Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 w odniesieniu do jurysdykcji i wprowadzającego zasady dotyczące prawa właściwego w sprawach małżeńskich
(COM(2006)0399 – C6-0305/2006 –2006/0135 (CNS))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej (*): Carlo Casini

(*) Procedura ściślejszej współpracy między komisjami – art. 47 Regulaminu

ZWIĘZŁE UZASADNIENIE

Wniosek dotyczy jedynie określania jurysdykcji oraz prawa właściwego w przypadku powództwa o rozwód lub separację prawną. Nie dotyczy sytuacji unieważnienia małżeństwa ani prawa do świadczeń alimentacyjnych. Częściowo zmienia on obowiązujące rozporządzenie 2201/2003, które ma szerszy zakres, ponieważ dotyczy także powództwa o unieważnienie małżeństwa oraz tych związanych z władzą rodzicielską i uznawaniem orzeczeń sądowych w tych kwestiach w relacjach między państwami.

Niniejszy wniosek dotyczy tzw. małżeństw międzynarodowych, to znaczy takich, w których każde z małżonków jest innej narodowości. Najważniejszą zmianą, jaką wprowadza nowe rozporządzenie, jest możliwość wyboru przez małżonków sądu, do którego mogą się odwołać, i prawa właściwego, wybór ten jest jednak ograniczony. Zawęża się on do sądów i systemów prawnych, z którymi związek małżeński, o którym mowa, jest obiektywnie powiązany. Zgodnie z wnioskiem czynnikiem wiążącym może być miejsce zamieszkania lub obywatelstwo. W związku z tym, jeżeli małżonkowie mają to samo obywatelstwo i zamieszkują niezmiennie w tym samym państwie, którego są obywatelami, to nie mają możliwości wyboru, ponieważ mogą się zwrócić jedynie do sądów w państwie, w którym się znajdują, a sądy te zastosują prawo miejsca zamieszkania (*lex loci*), które jest w tym przypadku identyczne z prawem miejsca siedziby sądu (*lex fori*).

Ogólnie wniosek wydaje się wyważony. Pozostaje on w pełnej zgodności z zasadą swobodnego przepływu osób, która jest jedną z podstawowych wolności, na jakich opiera się Unia Europejska, oraz w zgodności z poszanowaniem autonomii stron mogących wybierać, o ile mają takie życzenie, jurysdykcję i prawo, zgodnie z którym chcą rozwiązać związek małżeński.

Sprawozdawca uważa jednak, że propozycja powinna zostać poddana pewnym zmianom, aby była jeszcze bardziej skuteczna.

Przed wszystkim należy sprecyzować, że wybór stron dotyczy jedynie jurysdykcji i prawa państwa członkowskiego, oraz bardziej ogólnie, zgodnie z zasadą subsydiarności propozycja nie może nakładać obowiązku ogłoszenia rozwodu przez państwo członkowskie nie przewidujące rozwodów lub nie uznające danego typu małżeństwa.

Ponadto we wniosku Komisji małżonkowie mogą wybrać jakąkolwiek jurysdykcję z wymienionych w art. 3 rozporządzenia 2201/2003. W takim przypadku zbyteczne staje się bardziej restrykcyjne kryterium, o którym mowa w art. 3a lit. b. Technicznie najprostszym rozwiązaniem byłoby skreślenie tekstu tego punktu. Jednakże z wniosku wynika, że Komisja dąży do ustanowienia związku z prawem miejsca siedziby sądu w momencie, gdy przyznaje się stronom prawo do wyboru jurysdykcji. Jest to wyraźnie sprecyzowane w literze b). Jeżeli chce się utrzymać treść litery b) i zharmonizować z art. 3 (zwiększając autonomię stron), sprawozdawca sugeruje przeformułować cały art. 3a. Oczywiście stosuje się art. 3, jeżeli nie została wykorzystana możliwość wyboru właściwej jurysdykcji.

POPRAWKI

Komisja Prawna zwraca się do Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, jako do komisji przedmiotowo właściwej, o naniesienie w swoim sprawozdaniu następujących poprawek:

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawki Parlamentu

Poprawka 1

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 2

Artykuł 3 a – ustęp 1 (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

1. Małżonkowie mogą uzgodnić, że sąd (lub sądy) państwa członkowskiego ma (mają) jurysdykcję w prowadzonym w stosunku do nich postępowaniu dotyczącym rozwodu lub separacji prawnej, o ile **mają oni** istotny związek z **tym** państwem członkowskim wynikający z faktu, że:

1. Małżonkowie mogą uzgodnić, że sąd (lub sądy) państwa członkowskiego ma (mają) jurysdykcję w prowadzonym w stosunku do nich postępowaniu dotyczącym rozwodu lub separacji prawnej, o ile **istnieje** istotny związek **ich małżeństwa z wybranym** państwem członkowskim wynikający z

(a) zastosowanie ma jedna z podstaw jurysdykcji wymienionych w art. 3 lub

(b) państwo to jest miejscem ostatniego *wspólnego* stałego pobytu małżonków *przez okres co najmniej trzech lat* lub

(c) *jedno z małżonków* jest obywatelem tego państwa *członkowskiego lub*, w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, ma na terytorium jednego z tych dwóch państw *członkowskich* miejsce stałego zamieszkania.

faktu, że:

(a) *państwo było miejscem stałego pobytu małżonków przez co najmniej 3 lata bez przerwy, pod warunkiem że okres ten nie zakończył się ponad trzy lata przed wytoczeniem powództwa o rozwód lub separację* lub

(b) państwo to jest miejscem ostatniego stałego pobytu małżonków, *oraz że mieszka w nim pozwany w chwili składania pozwu,* lub

(c) *państwo to jest miejscem stałego pobytu powoda oraz miejscem jego aktualnego pobytu co najmniej od sześciu miesięcy, jeżeli jest obywatelem tego państwa, i co najmniej od roku, jeżeli nie jest obywatelem tego państwa, lub* w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, ma na terytorium jednego z tych dwóch państw miejsce stałego zamieszkania, *lub*

(ca) ich małżeństwo zostało zawarte w tym państwie członkowskim.

Uzasadnienie

Zmiana art. 3a wprowadza lepszą hierarchię czynników wiążących: dłuższe miejsce stałego zamieszkania; miejsce stałego, nawet krótkotrwałego, zamieszkania, pod warunkiem że chodzi o ostatnie miejsce zamieszkania i jednocześnie o obecne miejsce zamieszkania pozwanego; aktualne miejsce zamieszkania powoda na pewien okres; miejsce zawarcia małżeństwa. W ten sposób można uniknąć wszelkich niespójności pomiędzy tymi kryteriami, jak również między tymi kryteriami i art. 3 rozporządzenia, który nadal będzie miał zastosowanie przy braku zgody pomiędzy stronami.

Poprawka 2

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 2

Artykuł 3 a – ustęp 2 (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

2. Porozumienie w sprawie jurysdykcji *powinno być sporządzone na piśmie i podpisane przez oboje małżonków* najpóźniej w dniu złożenia pozwu do sądu.

2. Porozumienie w sprawie jurysdykcji *może zostać zawarte i zmienione w dowolnym czasie, lecz najpóźniej w dniu złożenia pozwu do sądu. Ma ono skutki prawne, aż do ostatniego szczebla jurysdykcji.*

Takie porozumienie sporządza się na piśmie i zostaje ono opatrzone datą oraz

podpisane przez oboje małżonków. Jeżeli jednak prawo państwa członkowskiego, w którym jedno z małżonków stale zamieszkuje w chwili zawarcia porozumienia, przewiduje dodatkowe wymogi formalne dotyczące takiego porozumienia, wymogi te muszą zostać spełnione. Jeżeli małżonkowie stale zamieszkują w różnych państwach członkowskich, których odpowiednie prawa przewidują dodatkowe wymogi formalne, porozumienie jest ważne, jeżeli spełnia wymogi prawa któregośkolwiek z tych państw.

Jeżeli porozumienie stanowi element umowy małżeńskiej, muszą zostać spełnione wymogi formalne tej umowy.

Uzasadnienie

Należy sprecyzować wymogi formalne porozumienia, sprecyzować ich skutki i zachować ogólne zasady właściwości sądów w przypadku braku porozumienia.

Poprawka 3

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 5 A (nowy)

Artykuł 7 a (nowy) (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

(5a) Dodaje się artykuł w brzmieniu:

„Artykuł 7a

Forum necessitatis

Jeżeli sąd właściwy w myśl niniejszego rozporządzenia znajduje się w państwie członkowskim, którego prawo nie przewiduje rozvodu lub nie uznaje istnienia lub ważności małżeństwa, w sprawie którego toczy się postępowanie, właściwym jest sąd:

(a) państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada jedno z małżonków, lub

(b) państwa członkowskiego, w którym małżeństwo zostało zawarte.”

Uzasadnienie

Un État membre ne peut pas être obligé à reconnaître comme mariage, fût-ce à la seule fin de sa dissolution, un acte qui n'est pas considéré comme tel par la loi de l'État. De même, il serait contraire au principe de subsidiarité d'imposer au juge d'un État membre dont la loi ne prévoit pas cet acte l'obligation de prononcer le divorce.

Par ailleurs, un couple international a le droit d'obtenir la prononciation du divorce par au moins un juge de l'Union dès lors que le mariage entretient un certain lien avec le territoire de l'Union; par conséquent, en l'absence d'un choix des parties, la juridiction de l'État membre de la nationalité d'un des deux conjoints ou dans lequel le mariage a été célébré doit être compétente par défaut.

Poprawka 4

ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7

Artykuł 20 a – ustęp 1 (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

1. Małżonkowie mogą porozumieć się co do wyznaczenia prawa właściwego w przypadku rozwodu i separacji prawnej. **Małżonkowie mogą porozumieć się co do wyznaczenia jednego z następujących systemów prawa:**

(a) prawa państwa ostatniego miejsca wspólnego stałego pobytu małżonków, o ile jedno z nich nadal tam zamieszkuje;

(b) prawa państwa, którego obywatelstwo posiada jedno z małżonków lub, w przypadku Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, na terenie którego znajduje się miejsce stałego zamieszkania jednego z małżonków;

(c) prawa państwa, w którym małżonkowie zamieszkiwali przez co najmniej pięć lat;

(d) prawa państwa członkowskiego, w którym składany jest pozew.

1. Małżonkowie mogą porozumieć się co do wyznaczenia prawa właściwego w przypadku rozwodu i separacji prawnej **wybierając pomiędzy prawem państw członkowskich, z którymi związek ich małżeństwa określa art. 3a.**

Uzasadnienie

Sugerowane kryterium jest szersze niż kryterium proponowane przez Komisję, które wyłącza prawo miejsca pobytu jedynie powoda lub jedynie pozwanego (nawet jeżeli w zasadzie prawo to może być zastosowane na skutek wyboru sądu zgodnie z art. 20a lit. d).

Poprawka 5
ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7
Artykuł 20 a – ustęp 2 (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

2. Porozumienie w sprawie wyznaczenia prawa właściwego powinno być sporządzone na piśmie i podpisane przez oboje małżonków najpóźniej w dniu złożenia pozwu do sądu.

2. Sposób wyboru określają przepisy art. 3 a ust. 2.

Uzasadnienie

Poprawka ta pozwala na zapewnienie paralelizmu między formą porozumienia w sprawie jurysdykcji a formą wyboru prawa właściwego.

Poprawka 6
ARTYKUŁ 1 – PUNKT 7
Artykuł 20 b – część wprowadzająca (Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003)

W przypadku braku możliwości wyboru na mocy art. 20a rozwód *i* separacja prawna podlegają prawu państwa:

W przypadku braku możliwości wyboru na mocy art. 20a rozwód **lub** separacja prawna podlegają, **w poniższej kolejności**, prawu państwa **członkowskiego**:

PROCEDURA

Tytuł	Prawo właściwe w sprawach małżeńskich	
Odsyłacze	COM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS)	
Komisja przedmiotowo właściwa	LIBE	
Opinia wydana przez Data ogłoszenia na posiedzeniu	JURI 28.9.2006	
Ścisłjsza współpraca - data ogłoszenia na posiedzeniu	15.2.2007	
Sprawozdawca komisji opiniodawczej Data powołania	Carlo Casini 2.10.2006	
Rozpatrzenie w komisji	4.10.2007	19.12.2007
Data przyjęcia	9.9.2008	
Wynik głosowania końcowego	+: 25	–: 0
	0: 0	
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Carlo Casini, Marek Aleksander Czarnecki, Bert Doorn, Monica Frassoni, Giuseppe Gargani, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Othmar Karas, Piia-Noora Kauppi, Klaus-Heiner Lehne, Katalin Lévai, Antonio Masip Hidalgo, Hans-Peter Mayer, Manuel Medina Ortega, Aloyzas Sakalas, Francesco Enrico Speroni, Jaroslav Zvěřina, Tadeusz Zwiefka	
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Sharon Bowles, Vicente Miguel Garcés Ramón, Jean-Paul Gauzès, Georgios Papastamkos, Gabriele Stauner, József Szájer, Jacques Toubon, Ieke van den Burg	
Zastępca(y) (art. 178 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Victor Boștinaru, Renate Weber	

PROCEDURA

Stopień wojskowy	Prawo właściwe w sprawach małżeńskich			
Interpretacja odesłań	COM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS)			
Data konsultacji z PE	20.9.2006			
Komisja przedmiotowo właściwa Data ogłoszenia na posiedzeniu	LIBE 28.9.2006			
Komisja(e) wyznaczona(e) do wydania opinii Data ogłoszenia na posiedzeniu	JURI 28.9.2006	FEMM 28.9.2006		
Opinia niewydana Data decyzji	FEMM 13.9.2006			
Procedura obejmująca zaangażowane komisje Data ogłoszenia na posiedzeniu	JURI 15.2.2007			
Sprawozdawca(y) Data powołania	Evelyne Gebhardt 13.9.2006			
Rozpatrzenie w komisji	24.1.2007	11.9.2007	3.10.2007	9.10.2007
	22.1.2008	15.9.2008		
Data przyjęcia	15.9.2008			
Wynik głosowania końcowego	+: -: 0:	38 2 1		
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Alexander Alvaro, Roberta Angelilli, Emine Bozkurt, Philip Bradbourn, Mihael Brejc, Kathalijne Maria Buitenweg, Giusto Catania, Jean-Marie Cavada, Carlos Coelho, Panayiotis Demetriou, Bárbara Dührkop Dührkop, Urszula Gacek, Kinga Gál, Jeanine Hennis-Plasschaert, Livia Járóka, Ewa Klamt, Magda Kósáné Kovács, Stavros Lambrinidis, Kartika Tamara Liotard, Viktória Mohácsi, Javier Moreno Sánchez, Rareş-Lucian Niculescu, Inger Segelström, Csaba Sógor, Vladimir Urutchev, Renate Weber, Tatjana Ždanoka			
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Edit Bauer, Frieda Brepoels, Simon Busuttil, Evelyne Gebhardt, Sophia in 't Veld, Iliana Malinova Iotova, Ona Juknevičienė, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Antonio Masip Hidalgo, Bill Newton Dunn, Luca Romagnoli, María Isabel Salinas García, Eva-Britt Svensson			
Zastępca(y) (art. 178 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Andres Tarand			